

Ur Morgenbladet för d. 16 Oct. 1829.

(Insändt.)

Vid Hans Exc. RiksStåthållarens förvåntade ankomst hit i går, måste det värfvade manskapet till ett helt batteri, hela dagen sitta hemma i sina kvarter, för att afvakta ordres till saluterering på fästningen; men ingen Ståthållare kom, och desse 25 å 30 man förlorade således en hel dags förtjenst, hvarfbrutan de af Stadens Innevånare, som begagnade detta manskap till dagliga sysselsättningar, äfven måste sakna deras tjänst, utan att ens med ett ord underrättas om orsaken hårtill. Som man förmodar, att ett långt ringare antal kan bestrida en salut af 8 skott, hoppas man, att vederbörande hederlige Officerare af den Norrska Artilleri-brigaden, för framtiden söker att förekomma en så onödig uppoffring af Folkets tid och arbetskraft.

Christiania d. 15 October 1829.

Herr Kinmansons recett.

Polisen.

Herr Kinmansons recett i går var väl arrangerad och väl besökt; huset var fullt. Den förtjenstfulle recettagaren emottogs mycket väl af publiken; han förtjenar ock denna välvilja. *Den förtroliga Astonmåltiden*, en gammal pjäs af stort interesse, emottogs med bifall, och Theaterpubliken skall säkert hålla Directionen räkning för dess återupptagande på scenen. Den bestraffar en i våra dagar alltför vanlig last, och är väl skrifven. Herr Hjortsberg spelte alldeles å merveille och lockade många tårar, ur de förtjuste åhörarnes ögon. Mamsell Strömstedt var förträfflig. *Folke Birgersson* delar Operetternas öde; den är högst onaturlig, och blott genom den täcka musiken får den interesse. Denna musik är dock högst intagande, och Herr Lindström sjöng förträffligt. Troligen kommer dock Folke Birgersson icke att

bibehålla sig på repertoiren. Man hade väntat en debutante i Ramfrid, men man hade ej orsak att vara missnöjd med. att detta uteblef. Mamsell Strömstedt är i sanning en skicklig artiste, och publiken lärer väl alltid vara nöjd med att se henne. *Balletten* är en bagatell och gör ingen lycka. Ett efterspel af en alldeles egen art gafs i förstugan och vidare i dag i polisen. Tid efter annan hafva fickstölder skett i Operans trappor. Flere hederlige och ansedde män hafva der blifvit främöfvade betydliga summor, och man har naturligtvis längtat efter, att få tjuvarne ertappade. En estimerad, ung man, som nyligen förlorade 180 R:dr på dylikt vis, attraperade tjuften och bragte honom i den förlågenhet att han bekände. Åtskillige af dessa stölder äro ännu ej upptäckte, — egarne till det förlorade återfå väl ej sina penningar; men man bör dock hoppas, att detta nedriga ofog nått sitt slut. Det är verkligen interessant att öfvervara polisens sessioner och höra den skicklighet, hvarmed brott uppdragas, förvillelser skonsamt tillrättavisas, men förseelser af mera ingripande och samhällsvädlig natur oblidkeligt straffas. Om man besinnar det obehagliga uti en Polismästares göromål, den ringa rättvisa han njuter, den böjelse att klandra hans förfarande, som visar sig hos den constitutionella Allmänheten, så må man visst förundra sig öfver, att Stockholm kan åga och bibehålla en embetsman i denna väg, som så högt förtjenar allmän och enskilt högaktning och tillgifvenhet. Denna tillgifvenhet, denna aktning, förtjenar dock nu varande Polismästaren ovilkorligt, och Stockholm skall allmänt sakna denne Man, och ganska säkert göra honom rättvisa — då han icke mera är till.

På 40 Numror af denna Tidning, som, under det återstående af året, utgives Tisdagar och Fredagar, prenumeras med 3 R:dr B:co i Östergrenska Bokhandeln vid Stora Nygatan.

A X P L O C K A R E N.

STOCKHOLM, Fredagen den 30 October 1829.

Corrections-Inrättningarne.

Ibland de viktigaste frågor, som för närvarande sysselsätter allmänna uppmärksamheten, är o-
nekligen den om Corrections-Inrättningarne icke
den minsta. Den skriftväxling emellan Baron
Åkerhjelm och Professor Geijer, som Allmän-
heten låst i Tidningarne, är ganska interessant
och upplysande. Då alla de documenter, som
kunna sprida något gagn i denna national-ange-
lägenhet, böra vara välkomna, så inför Utg. här
en ifrån ÖfverStåthållareEmbete afflåten Skrif-
velse. Denna framställning synes Utg. ganska
vål påkallad, och ehuru den ej ännu haft nå-
gon påföljd, hoppas man dock, att denna icke
alltid uteblifver. Utg:s enskilda tankar i denna
våg skall nedanföre meddelas:

”Till Styrelsen för Arbets-Inrättningarne och
Fångelserna i Riket.

Ehuru i Lag och Författningar innefattas
flere stadganden, hvilka i vissa fall — såsom
i fråga om Fabrikanters, Handverkarens och
Husbönders fordringar hos deras arbetare, om
ersättning för tjuvgods och om betalning för å-
dömde, men af den sakfällde ej erlagde, utan
af annor man förskutne böter för åtskillige för-
brytelser, — åläggga den ersättningskyldige att,
i brist af annan utvåg, med tvångsarbete sin
förbindelse fullgöra; och ehuru icke sällan hän-
der, att dylika personer, ågande både krafter
och slöjdskicklighet, godvilligt erbjuda sig der-
till och begära att få inkomma på en allmän
Arbets-Inrättning, emedan de, för opålitlighet,
oordentlighet, felande förtroende och brist på

nödigt husrum, icke kunna erhålla arbete, hvar-
ken på egen hand eller på enskildes verkstäder,
finnes dock, utom Fabriks-Arbetshuset, som är
bestämt blott för en enda folkklass och ofta
för densamma otillräcklig, icke någon för of-
vanberörde ändamål passande, särskild Inrätt-
ning i Hufvudstaden, ty de under Fattigvården
lydande Arbetshusen äro dertill ej användbare,
åga en helt annan bestämmelse och fordra en
annan behandling. För att afhjelpa denna brist,
samt bereda möjlighet både för verkställighet af
förrbesagda Lagbud och för nyttigt användande
af arbetskrafter, som i annat fall blifva obe-
gagnade, får jag härmed hemställa och föreslå,
om icke Styrelsen, genom upplåtande af några
rum och verkstäder, ville vidtaga den anställt,
att, likasom under förra Directionen af Krono-
Correctionshuset skedd, personer af ofvannämnde
beskaffenhet, ehuru icke förfallne till egentlig
correctionel behandling, derstädes kunde,
efter ÖfverStåthållareEmbete förrordnande, in-
tagas och under erforderlig tillsyn, som der,
lättare än annorstädes, kan åstadkommas, hål-
las till arbete, på det sätt: att den, för hvil-
kens räkning en sådan arbetsskyldig insattes,
ansvarade för underhållskostnaden och sjelf för-
såge honom både med passande varor och äm-
nen till bearbetande och, om så fordrades, åf-
ven med behöfliga verktyg; men deremot finge
af arbetslönen, bestämd till visst vanligt belopp,
först göra sig dertill ersatt och sedermera in-
nehålla återstoden i afräkning på sin fordran.
ÖfverStåthållareEmbete förmodar, att denna
anställt, hvilken är både nödig, nyttig och väl-
görande, så mycket mindre lärers mötas af nå-
got hinder, som, under förra Directionen, er-

farenheten visat ej allenast dess ganelighet och verkställbarhet, utan ock, att den, långt ifrån att förorsaka Inrättningen någon förlust, snarare befördrar dess fördel, derigenom att verkstäderna dymedelst erhålla flere slöjdskicklige personer, som, på samma gång de fullgöra de deras eget arbete, äfven kunna undervisa de andre correctionshjonerna deruti; — och torde, i händelse desse anstalter anses ej kunna vidtagas utan föregången underdånig anmälan hos Kongl. Maj:t och innan Nådigt tillstånd till dem erhållits, Styrelsen derom hos Kongl. Maj:t — göra den underdåniga framställning, som för ändamålet erfordras. Stockholm den 11 Februari 1828.”

Lika med det hos ÖfverStåthållare Embetet förvarade Concept-Brefvet, i utygar

Ex officio

G. A. Stridsberg.

Presidenten Poppius om Tulltaxan.

(Forts. och slut.)

Hvad Herr Poppius här yttrat, angående Konungens rättighet, att genom förbud upphäfva all Tull och genom nya tractater tillvägbringa nya, förut okända, förhållanden, är så riktigt, att Utg. ej förstår, huru man så alldeles synes ha förbisett det. Så har åtminstone Utg:s tanka alltid varit och han har aldrig ansett det ligga inom gränserna af Ständernas område, att befatta sig med Tulltaxan i detalje. Och på hvad sätt kunna vål Ständerna uppgöra denna taxa? Hvarje Riksstånd uppgör sin taxa, och således uppkomma fyra Tulltaxor i stället för en. Denna affair synes så bestämdt tillhöra administrationen, att det är svårt att inse den grund, hvarpå Ständerna åtagit sig det. *Tullen är en bevillning*, säger man, och bör således af Ständerna uppgöras, emedan Svenska Folket äger att sig sjelft beskatta. Men då våra Statsutgifter äro till zifferan bestämde och öfverskotten stå kvar för Sta-

tens räkning, så gör det ju intet ondt, att denna bevillning möjligen kunde lemna ett öfverskott? Må Ständerna antyda principen, hvar efter de vilja hafva Tulltaxan uppgjord, men öfverlemna detaillerna åt administrationen, särdeles som denna i alla fall, när den vill, kan omkullkasta taxan och förstöra all effect deraf, *hvilket icke är händelsen med den öfriga och egentliga Bevillningen*. Den beräkning på zifferan, till betäckande af *gifna utgifter*, som af Tulltaxans *alldeles icke gifna intrader* kan uppgöras, måste bli högst fauiv och så fauiv, att den knappt kan kallas beräkning. Man vet ju mer än vål, att handeln icke rör sig i en viss cirkelgång, utan förändrar sig oupphörligt, allt efter som lynnet, behovet och, framför allt, *utländska köpmansintresset, utländska nationers förändrade lynnen, behof och upptäckter föränleda*. Något särdeles roligt presenterar verkligen *uppgörandet af Sveriges Tulltaxa*. Den ifver, hvarmed man strider både i Utskotten och i Stånden öfver alla struntartiklar, och huru man ibland discuterar öfver i runstycke mer eller mindre, de många särskilda intressen, som uppenbara sig, och som söka blott att vinna *för sin corporation*, lättheten för Konungen, att med ett enda penndrag (förbud) tillintetgöra verkan af hvad man med så mycken möda ändteligen hunnit accaparera; detta allt och mycket mera dylikt gör det tillätligt att skratta åt vissa nitiske Ståndsledamöters nitålskan för Ständernas rätt i denna väg. Utg. tror, och många med honom, att om Rikens Ständer ingäfvö generella grunder, hvar efter de önskade få Tulltaxan uppgjord, så skulle Administrationen, med ledning af de upplysningar, alla dithörande Embets- och Tjenstemån kommo att afgifva, och med fästadt afseende på handelsförhållanderne hos andra nationer och på de relationer, hvaruti Sverige bör och kan stå till dem, aldrabäst kunna uppgöra detaillerna till denna Taxa. Detta vore äfven nyttigt ur en annan, högst vigtig synpunkt: *Regeringen hade då mera svårt att så ofta förändra och upphäfva, emedan den icke hade Ständerna att skylla på, — och detta be-*

ståndiga förändrande år, som man vet, alldeles icke bra.

Don Quixote i Astracan.

Paralell och Parabel.

Äfven till Asien hade ryktet om den oöfvervinnelige hjälten Don Quixote hunnit. Mjöl-narena skrattade åt de Spanska våderqvarnsgarne, som icke kunde emotstå den tappre Riddaren; Officerarne vid Astracans Lifgarden, ströko sig om moustacherne och påstodo, att de Jättar, emot hvilka Don Quixote krigade, voro kråmare eller skrifvare; militairer kunde de icke vara; Sjukdoms-råderne och Lif-barberarne beklagade den ringa aktning konsten njöt i Spanien. Barderne sjöngo, i alla gathörn, roliga visor öfver denna hjältes missöden. Man skrattade och berättade den världskunniga historien om Franska Kungen, som, då han såg en man med utomordentlig glådtighet läsa i en bok, yttrade sig, att denne antingen vore galen eller läste i Don Quixote. Boken fick afsättning och förläggaren vann anseende. Emedlertid gafs der en och annan, som, förledd af den irrande Riddarens efterdöme, förlorade hufvudet, eller åtminstone fick en och annan skruf lös. Den ädle Riddaren, med sin *liberalité*, sin *opposition* emot våld och förtryck, tycktes vara utsänd att återställa den förlorade republikanska jernligheten, och som, stridande emot den förtryckta menskligheten, lät ana en tid af ljus och upplysning, hvilken hittills icke varit sedd i Astracan, förbryllade några hjernor och gjorde samma effect, som Schillers Råfvarer (die Räuber) i Tyskland. En skillnad var dock emellan de underverk desse framställningar åstadkommo; Schillers pjes förledde pojkar att bli råfvarer och föreställa *mån*, då deremot Don Quixote narrade *gamle mån* att föreställa *pojkar*, NB stora fullväxta pojkar, sådane som Don Quixote sjelf var. Deras raseri, som hvart femte år återkom, ehuru man dessemellan då och då såg en gnista deraf uppblösa, var dock

icke farligt; det yttrade sig blott i ord — men i verkliga öfverord. De *Jättar*, som af dessa gossar bekrigades, voro Regeringens ledamöter och *Våderqvarnarne*, gamla goda institutioner. Frihetsraseriet grep allt mer och mer ikring sig, och smittade egentligen journalister och unga soldater. Vid de Riksförsamlingar, som hvart femte år sammanträdde för att afgöra Astracanska nationens angelägenheter, utmärkte sig i synnerhet en afskedad General genom ett fortsatt ihärdigt bemödande att nedsätta den Regering, som icke mera begagnade honom, och som vid ett krigståg emot *Pegu* och *Ava* en gång hade försmått att följa hans råd, som dock voro gifne i form af befallningar. Han upprepade oupphörligt, att allt hvad Högsta Rådet gjorde, var vanvett, och att Nationen fördes till sin undergång af denna Regering. Som han af naturen hade ett godt hufvud och äfven, i sina rediga dagar, förvärfvat sig en hop kunskaper om *Asiens* lagar i allmänhet och nödvändigt ville tillämpa dem till *Astracan* i synnerhet, så lyckades det honom en lång tid att väcka uppmärksamhet. Men Nationen sansade sig och fann snart, att Regeringen också bestod af kunnige Mån, som väl äfven visste hvad de gjorde och att således Generalens utfarter voro dicerade af enskilda orsaker. Hvad som egentligen gaf slag i saken, var den visshet Astracanska Folket ågde om sin Konungs vishet, erfarenhet och goda vilja. Man började snart uppenbart såga, att f. d. Generalen endast ledades af enskildt hämd emot Konungen och några af dess Råd. Han uppbåd alla sina stridskrafter och samlade under sitt bauér några andra villhjerner, hvilka alla tillsammans försökte att svårta Regeringen, utbasuna den såsom oduglig, såsom den der förlorat folkets förtroende o. s. v.

Ändteligen föreföll en händelse, som gjorde slut på Generalens oväsande, åtminstone för en tid. En fråga om krigshårens aflöning under exercitetiden förekom, och då Generalen icke fick den afgjord, efter sitt hufvud, uppläste han ett ovetigt afsked till sina kamrater och reste hem. Hela Astracan skrattade deråt och, som

men visste att läsningen af Don Quixote förbryllat hans hjerna, kallades han sedan, så länge han lefde: *Don Quixote i Astracan.*

Utländskt yttrande om Sverige.

Sista sidan ur *Resa öfver Sundet*, en bok som utgafs 1811 och som nu mera icke är allmän, torde, efter 18 års förlopp, kunna läsas om. Om man jemnför författarens åsigt af Sverige, med våra egna *Patrioters?*, så frestas man snart att till Riksdagsmän önska sig Utlånningar, som lik denne hålla af Sverige, i stället för egna Landsmän, som vilja sönderslita det.

”Så ofuullkomlig *Sveriges* fysionomi än är, så oregelbunden den syntes ifrån de få punkter der jag uppehöll mig, så framställer den dock tusende spridda drag, som med oemotståndlig kraft fåsta åskådarens blickar, bjuda vördnad, eller väcka en känsla af tillgifvenhet i själen.

Om någonsin Europas oroligheter skulle förnyas, om i några sydligare länder en ny koloss skulle blifva alltför tryckande, så råder jag dem, som ej vilja underkasta sig händerna, ej vilja lemna Europa, och likväl ej lefva på en jord utan själfständighet, att påminna sig *Svenska folket* och *Svenska jorden*.

Med en måttlig förmögenhet skola de, i fall de ej sky landtlofnaden, här finna, väl inga guldgrufvor, men möjligheten af ett behagligt och verksamt lif under ett himmelsstreck, vida bättre än dess rykte, ibland ett folk, rikt på kraft, på fysiska och moraliska anlag, och i ett land, hvilket legioner Occidentaliska Despoter ej utsuga, ej Polygarer beherrska, som kvarhålla sin fosterjord i ett kraftlöst tillstånd, förjagande lugnet ur sinnena och släckande sista gnistan af Nationalkänsla!”

Stockholm.

Salvator Rosa gafs för andra gången i går, och lärér troligen ej komma att ges den tredje. Oaktadt allt bemödande af Herrar Almlöf och Sevelin, var det icke möjligt att ge interesse åt en pjes af så litet omfång och så obetydlig intrig. Denna lilla pjes är väl aldrig skrifven för att uppföras på någon stor theater, på en sällskapsheater torde den passa. Öfversättninggen bidrar icke heller att ge pjesen värde.

Lilla Matrosen, som gafs efteråt, har alltid varit omtyckt, hvilket den ock förtjenar. I går emottogs den dock ganska kallt och, utom Herr Sällströms aria, *Svårare seglats* etc., hvilken på publikens begäran måste sjungas om, samt Fru Sevelins aria yttrades just icke något bifallstecken. Huset var icke halft. Utg. har länge tänkt att säga ett ord om platserna på Kongl. Operan. Parterren, som på utländska Theatrar anses för den bästa platsen, NB. för konstluskare och kännare, och som äfven här skulle vara det vid dramatiska scenens föreställningar, är i stället förvandlad till någon tung, snart sagdt sämre än 5:te raden. Då Parterren är utsäld, är der så trångt, att den som står långt nere, icke kan vända sig, och den som icke vill stå der och trängas, utan håller sig åt dörren, alldeles icke kan se något. Också låra 250 billetter säljas, hvilket väl är bra mycket. Orchesterplatserne ge väl Theatrecassan en inkomst af 24 R:dr; men de göra också bra ondt för musikalskaren, ty derigenom är Orchestern så fattig, hvilket också märktes både i går och då Folke Birgeron gafs. Om Parterren förvandlades till sittande platser, med samma pris som Orchesterplatserna ha, hvilka i dess ställe skulle försvinna, så skulle troligen ändå differensen i inkomsterna bli liten eller ingen, emedan fjerde och femte raderna då skulle emottaga mången, som nu står och trängs på Parterren — då deremot desse rader ofta ha ganska litet folk.

